

و مؤسسه آموزش عالی)، بالاترین نرخ بیکاری در سال ۱۴۰۱ مربوط به مقطع کارشناسی(۵۰ درصد) و دکترا (۵۳ درصد) است و پایین ترین نرخ بیکاری نیز مربوط به مقطع کاردانی (۳۹ درصد) و کارشناسی ارشد (۳۹ درصد) می شود. همچنین آمارها نشان می دهد که درصد اشتغال در مقطع دکترا در سال ۱۴۰۱، نسبت به ۴ سال قبل به کمترین میزان خود رسیده است در حالی که درصد اشتغال در مقطع کاردانی بیشترین افزایش را داشته است.

مهارت، شاخص مهم اشتغال

رئیس مؤسسه کار و تأمین اجتماعی می افزاید: «طبق آمارهای موجود که در طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دفتر ارتباط با صنعت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمع آوری شده است، در سال ۱۴۰۱ درصد اشتغال نسبت به سال ۱۴۰۰ در مقاطع کاردانی، کارشناسی و ارشد افزایش داشته اما درصد اشتغال در مقطع دکترا از ۸۱ درصد به ۴۷ درصد کاهش یافته است. به نظر می رسد که افزایش سطح تحصیلات لزوماً با افزایش اشتغال همراه نیست و افرادی با سطوح تحصیلی پایین تر، اشتغال بالاتری نداشته اند. لذا ضرورت مهارت آموزی و مهارت افزایی بیش از هر زمان دیگر اهمیت می یابد. لازم است کلیه نهادهای آموزشی در این زمینه برنامه ریزی نموده و خود را با نیازهای بازار کار حال و آینده منطبق نمایند. جوانان جوای کار با افراد شاغل نیز می بایست با رصد بازار کار و تغییرات تکنولوژیکی که ماهیت کارها را متحول می نماید مرتبط می نمایند. جوانان نیز باید به روز نموده و خود را آماده تصدی مشاغل نگه دارند.»

سرهنگی در پایان صحبت هایش از لزوم افزایش مهارت دانش آموزان و دانشجویان می گوید: «با توجه به مباحث فوق الذکر و چندی وجودی مشکل، در سال های اخیر سازمان ها و نهادهای متولی آموزش برای رفع این مشکل، تلاش های خود را معطوف به برنامه ریزی برای افزایش مهارت دانش آموزان و دانشجویان خود نموده اند.

اشتیاق برای کسب و کار پلتفرمی

«روند پیش رو به گونه ای است که دیر یا دود تکنولوژی های مثل روبات ها جای افراد داری مهارت پایین، مشاغل بدی و تکراری را خواهد گرفت و افراد برای شاغل شدن، باید خود را با سطوح بالای مهارت تجهیز کنند. خود اکنون به وضوح شاهد این تغییرات در کسب و کارها و مشاغل هستیم و نمونه بارز آن رونق گرفتن فعالیت های اینترنتی و اقبال افراد به سمت این نوع مشاغل است که اصطلاحاً کسب و کارهای پلتفرمی نامیده می شوند

اما تا چند سال آینده دیگر نام و نشانی از این مهارت ها در میان نخواهد بود.»

پدیده بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی

به گفته وی در سال های اخیر، تشویق خانواده ها و بزرگ ترها برای تحصیل فرزندان و نیز ترغیب نوجوانان و جوانان برای رفتن به دانشگاه ها برای دریافت مدرک و کسب مشاغل مناسب درخور توجه و احترام، در میان مردم همه گیر شده است. از طرفی افزایش ظرفیت دانشگاه ها برای پذیرش این جوانان و نیز تأکید دانشگاه ها بر مباحث نظری و تئوریک، سبب افزایش تعداد بسیار زیاد دانش آموختگانی شده که مهارت چندانی ندارند و انتظار دارند مشاغل اداری و دارای جایگاه اجتماعی و درآمد بالا را هم به دست بیاورند. می گوید: «ما امروز با پدیده بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی مواجه شده ایم که متأسفانه اکثر خانواده ها با آن روبرو هستند.»

رئیس مؤسسه کار و تأمین اجتماعی با اشاره به فرمایشات مقام معظم رهبری در دو گره از جوانان اشاره می کند که آنها از یک سو به دلیل انتظارات ایجاد شده طی سال های تحصیل در دانشگاه و عمر و هزینه های که در این مسیر صرف کردند و از سوی دیگر نداشتن مهارت های مورد نیاز برای تصدی مشاغل موجود در بازار کار، در نهایت بیکاری می مانند و خود و خانواده هایشان دچار ناامیدی و افسردگی می شوند که این موضوع یکی از محورهای فرمایشات مقام معظم رهبری در دیدار با کارگران در هفته کارگرسال ۱۴۰۲ نیز بود و ایشان تأکید داشتند به طور خاص روی دو گره از جوانان باید کار ویژه ای انجام شود؛ یکی جوانان فارغ التحصیلی که اتفاقاً تحصیل تکمیلی هم دارند ولی بیکارند و دسته دوم جوانانی که نه در حال تحصیل و نه جویای کار هستند که با اصطلاح بازار کار به دسته دوم Neet ها می گویند. به گفته وی: «لازم است که اولاً در زمینه کار بویژه کار آینده اطلاع رسانی شود و فرهنگ سازی و برنامه ریزی گسترده و دقیقی در تمام آموزش های رسمی و غیررسمی لحاظ شود. ثانیاً تناسی میان آموزش های ارائه شده در مدارس و دانشگاه ها صورت پذیرد. ایجاد این تناسب مستلزم وجود یک نظام اطلاعات بازار کار منسجم، جامع و هوشمند است.»

سرهنگی به موضوع دیگری هم اشاره دارد و ادامه می دهد: «مناسبات اصلی نظام اطلاعات بازار کار، تقاضا برای نیروی کار و عرضه نیروی کار است. تقاضا به معنای تعداد مشاغل موجود و ویژگی های آن است، عرضه نیروی کار نیز تعداد و کیفیت افراد قادر و متمایل به کار است. این

عکس: علی محمدی / ایران

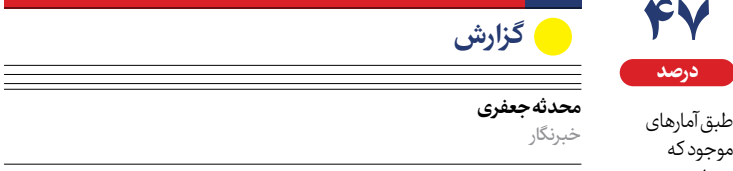
آمارها درباره نسبت بیکاری و میزان تحصیلات چه می گویند؟

بالاترین نرخ بیکاری در سال ۱۴۰۱ مقطع کارشناسی (۵۰ درصد) و دکترا (۵۳ درصد) است

به دلیل سرعت گرفتن تغییرات، عمر مشاغل بسیار کوتاه تر از قبل شده است. بدین ترتیب افراد برای حفظ شغل و تأمین معیشت شان باید مرتباً خود را به روز نگه داشته و مهارت های جدیدی بیاموزند زیرا در غیر این صورت نمی توانند خود را با شرایط جدید منطبق ساخته و جایگاه شان را حفظ نمایند تا زمانی که سازمان بین المللی کار یکی از مهارت های بسیار مهم در آینده مشاغل را توانمندی «به سرعت یاد گرفتن» و «یادگیری مداوم» می داند. «سرهنگی با اشاره به روند رشد تکنولوژی در زندگی روزمره افراد جامعه می گوید: «روند پیش رو به گونه ای است که دیر یا زود تکنولوژی هایی مثل روبات ها جای افراد دارای مهارت پایین، مشاغل بدی و تکراری را خواهد گرفت و افراد برای شاغل شدن، تجهیز کنند. هم اکنون به وضوح شاهد این تغییرات در کسب و کارها و مشاغل هستیم و نمونه بارز آن رونق گرفتن فعالیت های اینترنتی و اقبال افراد به سمت این نوع مشاغل است که اصطلاحاً کسب و کارهای پلتفرمی نامیده می شوند.»

رئیس مؤسسه کار و تأمین اجتماعی می افزاید: «پلتفرم ها انجام کارها را به دلیل سرعت گرفتن تغییرات، عمر مشاغل بسیار کوتاه تر از قبل شده است. بدین ترتیب افراد برای حفظ شغل و تأمین معیشت شان باید مرتباً خود را به روز نگه داشته و مهارت های جدیدی بیاموزند زیرا در غیر این صورت نمی توانند خود را با شرایط جدید منطبق ساخته و جایگاه شان را حفظ نمایند تا زمانی که سازمان بین المللی کار یکی از مهارت های بسیار مهم در آینده مشاغل را توانمندی «به سرعت یاد گرفتن» و «یادگیری مداوم» می داند. «سرهنگی با اشاره به روند رشد تکنولوژی در زندگی روزمره افراد جامعه می گوید: «روند پیش رو به گونه ای است که دیر یا زود تکنولوژی هایی مثل روبات ها جای افراد دارای مهارت پایین، مشاغل بدی و تکراری را خواهد گرفت و افراد برای شاغل شدن، تجهیز کنند. هم اکنون به وضوح شاهد این تغییرات در کسب و کارها و مشاغل هستیم و نمونه بارز آن رونق گرفتن فعالیت های اینترنتی و اقبال افراد به سمت این نوع مشاغل است که اصطلاحاً کسب و کارهای پلتفرمی نامیده می شوند.»

رئیس مؤسسه کار و تأمین اجتماعی می افزاید: «پلتفرم ها انجام کارها را

یکی از محورهای فرمایشات رهبر معظم انقلاب اشتغال جوانان بوده و هست به طوری که در صحبت های اخیرشان به دو گره از جوانان اشاره کردند. یکی جوانان فارغ التحصیلی که تحصیلات تکمیلی دارند ولی بیکارند و دسته دوم جوانانی که نه در حال تحصیل و نه جویای کار هستند که باید برای آنها فکری صورت گیرد. این در حالی است که با همه گیر شدن شبکه های اجتماعی و گسترش خدمات اینترنتی در زندگی شهروندان، بسیاری از جوانان به پستوانه فضای مجازی به سمت کسب و کارهایی پلتفرمی یا واسطه گری روی آوردند و مهارت آموزی و حرفه ویزی برای مشاغل استاندارد کار کم رنگ تر شده و تا چند سال آینده با این بین می روند یا چرخ آن به دست اتیاع می افتد. عدم تمایل به مهارت آموزی در جوانان تحصیل کرده به حدی پیش رفته که طبق آمارها، درصد اشتغال در مقطع دکترا در سال ۱۴۰۱، نسبت به ۴ سال قبل به کمترین میزان خود رسیده است. رحیم سرهنگی رئیس مؤسسه کار و تأمین اجتماعی در گفت و گو با «ایران» از تغییر سبک زندگی جوانان و روی کار آمدن کسب و کارهای پلتفرمی می گوید: «امروزه استفاده از تکنولوژی های نوینی چون اینترنت و شبکه های مجازی به حدی است که می توان گفت در زندگی ما تنیده شده و به نوعی جدایی ناپذیر است. پیشرفت شتابان و روزافزون این فناوری ها، هر روز ما را با شگفتی های تازه ای مواجه می سازد به گونه ای که زندگی، کار، روابط و همه ساختارهای اجتماعی و اقتصادی ما را دچار تحول و دگرگونی کرده که یکی از این تحولات، دگرگونی و تغییر در دنیای کار است.»

فناوری های جدید و تغییرات کسب و کار وی ادامه می دهد: «فناوری های جدید امکانات جدیدی را به اربغان می آورند که شکل انجام کارها را

کار به جایی رسیده که نخه های ایرانی را می دزدند. هرسال که نتیجه تکنور اعلام می شود و هرزمان نمرات فارغ التحصیلان ایرانی روی سایت ها پلتفرم ها بارگذاری می شود به سرعت این افراد را رصد می کنند، برای آنها دعوتنامه می فرستند و به اینها سرمایه های کشور را که همان نیروی کار نخیه است به هر طریقی جذب می کنند. ما باید از این افراد

صیانت کنیم باید کلید بازار کار را به دستشان دهیم و تعصب ملی را در آنها تقویت کنیم تا بمانند و کشور مال خودشان است و با تعصب برای پیشرفت آن قدم بردارند. هنوز جمعیت ایران جوان است و این ظرفیتی است که بسیاری از کشورهای اروپایی از آن محروم هستند. اکنون

نیروی کار ایجاد کنیم و افراد احساس کنند که بخشی از توسعه کشور هستند. این نگاه باید در نیروی کار ایجاد شود. باید با اصلاح قوانین، آموزش و فرهنگ سازی رویکردها را تغییر دهیم و بعد به دنبال توسعه بازار کار باشیم. مردم درآمدشان پایین است و انگیزه هایشان برای کار وی در پایان صحبت هایش با اشاره به نیروی جوان کار کشور می گوید: «می توانیم مشکلات را آرام آرام حل کنیم فقط باید برنامه داشته باشیم. مردم باید احساس کنند که کشور مال خودشان است و با تعصب برای پیشرفت آن قدم بردارند. هنوز جمعیت ایران جوان است و این ظرفیتی است که بسیاری از کشورهای اروپایی از آن محروم هستند. اکنون

تحت یک میلیون و ۳۰۰ هزار شغل جدید در کشور معاون اشتغال و کارآفرینی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: ایجاد یک میلیون و ۳۰۰ هزار فرصت شغلی طی سال ۱۴۰۱ در سامانه کشوری «رصد» ثبت شده است. محمود کریمی بیانرئود افزود: ایجاد سالانه یک میلیون فرصت شغلی از شعارها و اهداف عالی دولت مردمی سیزدهم است که هر سال برای تحقق این مهم برنامه ریزی می شود. وی تصریح کرد: یک میلیون و ۲۱۴ هزار فرصت شغلی جدید برای سال ۱۴۰۱ در نظر گرفته شده بود که در این راستا بیش از یک میلیون و ۳۰۰ هزار کد ملی منحصر روی سامانه رصد ثبت شده و تاکنون میانگین صحت سنجی کشور نیز با ثبت ۹۵۰ هزار کد ملی صورت گرفته و تمام اطلاعات جزئی در خصوص این افراد موجود است. وی اشاره به اینکه سال گذشته بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات اشتغال در کشور پرداخت شده است، ادامه داد: میزان اشتغال ثبت شده سامانه رصد در حالی است که براساس اعلام سازمان امور اجتماعی، بیش از ۱۲۰ هزار کدملی هم در بخش دولتی ایجاد اشتغال شده بود که مجموع این دو، هدف یک میلیون شغل دولتی مردمی را بیش از پیش محقق کرده است. کریمی در خصوص مجموع کد اجباری و مشاغل و حرف تأمین اجتماعی در ۱۴۰۱ نیز تصریح کرد: پارسال بیش از ۷۰۰ هزار نفر بیمه شده جدید اجباری، مشاغل و حرف در این سازمان ثبت شد که به معنای ایجاد شغل می باشد. کریمی بیانرئود با بیان اینکه برای اسامی نزدیک میلیون و ۱۰۰ هزار فرصت شغلی جدید برای ثبت در سامانه رصد کشور هدفگذاری شده است، گفت: سال ۱۴۰۱ کمترین نرخ بیکاری ۲۰ سال اخیر در کشور تجربه شد و این نرخ به ۹ درصد رسید که در دولت های قبل بی سابقه بود.

فقط به تأمین نیاز بازار داخل اکتفا کنند پیشرفتی نخواهند داشت به همین دلیل باید بازارهای دیگر کشورها را در دست داشته باشند.»

آسان شدن صدور مجوزها، گامی برای اشتغال

حاج اسماعیلی با اشاره به اقدامات خوب دولت در راستای توسعه بازار کار مطرح کرد: «ناگفته نماند در راستای توسعه بازار کار اقدامات خوبی در دولت سیزدهم صورت گرفته است. با آسان تر کردن صدور مجوزها راه برای ایجاد کسب و کار جدید باز شده است اما صرفاً این نمی تواند بازار کار کشور را توسعه دهد باید حمایت های دیگری از کارآفرینان انجام شود. با توجه به شعار اسامی رهبری که «مهار تورم و رشد تولید» است باید از شرکت های دانش بنیان و فارغ التحصیلان حمایت بیشتری صورت گیرد. ما شعار این اقدامات را بارها داده ایم اما در عمل نتوانستیم حمایت کنیم

حاج اسماعیلی با اشاره به بزرگ ترین سرمایه ایران که همان نیروی کار جوان است، می گوید: «کشور نیاز به اصلاحات جدی در حوزه کار دارد: اول آنکه رویکردها را به سمت و کارها را جذب کنیم و آنها را سرمایه بزرگ کشور تلقی کنیم. چتر پوشش حمایتی را برای نیروی کار گسترش دهیم و از آنها حمایت کنیم تا فارغ التحصیلان کارها مجوز صادر کنند و اقتصاددانان را به سمت اقتصادی مولد سوق دهند. دولتی ها باید با حمایت از کسب و کارهای تولیدی ریسک بازار را کاهش دهند و ثبات در عرصه سیاست های پولی و مالی ایجاد کنند. نرخ ارز را ثابت نگه دارند و به عین حال باید شرایطی را فراهم کنند تا اقتصاد ایران به بازارهای خارجی ورود پیدا کند. اگر تولید کنندگان

حمید حاج اسماعیلی، کارشناس بازار کار در گفت وگو با «ایران» عنوان کرد تعریف عناوین شغلی جدید، لازمه توسعه بازار کار

با توجه به شعار اسامی رهبری که «مهار تورم و رشد تولید» است باید از شرکت های دانش بنیان و فارغ التحصیلان حمایت بیشتری صورت گیرد. ما شعار این اقدامات را بارها داده ایم اما در عمل نتوانستیم حمایت کنیم

دپیچیتال حرکت دهد اما هنوز زیر ساخت های لازم برای این کار ایجاد نشده است و نتوانستیم جوانان را در این عرصه مشغول به کار کنیم.»

این کارشناس حوزه کار با اشاره به روند رشد اقتصاد دیجیتال در کشور و ظهور مشاغل جدید می گوید: «در عصر حاضر باید مشاغل اینترنتی و فضای مجازی را به رسمیت بشناسیم. سازمان های بیمه ای و مالیاتی باید این کسب و کارها را توسعه دهند و بانک ها تسهیلاتشان را به سمت این مشاغل هدایت کنند، نهادهای دولتی برای این دسته از کسب و کارها مجوز صادر کنند و اقتصاددانان را به سمت اقتصادی مولد سوق دهند. دولتی ها باید با حمایت از کسب و کارهای تولیدی ریسک بازار را کاهش دهند و ثبات در عرصه سیاست های پولی و مالی ایجاد کنند. نرخ ارز را ثابت نگه دارند و به عین حال باید شرایطی را فراهم کنند تا اقتصاد ایران به بازارهای خارجی ورود پیدا کند. اگر تولید کنندگان

در کشور حدود ۴ هزار شغل تعریف شده است این درحالی است که کشورهای دیگری با وجود بازار و اقتصاد کوچک تر از ایران ۱۴ هزار عنوان شغلی تعریف کرده اند.

حمید حاج اسماعیلی کارشناس بازار کار در گفت وگو با «ایران» از مشکلات بیکاری جوانان و عدم توسعه بازار کارهای جدید در کشور می گوید: «نرخ عمومی بیکاری در جوانان بالای ۲۵ درصد است و در میان افراد تحصیل کرده این رقم به بالای ۴۵ درصد رسیده که سبب نگرانی در کشور شده است چرا که عمده فارغ التحصیلان ما بیکار هستند. طی دو دهه گذشته آسیب شناسی ها به این صورت بود که باید ارتباط بین صنعت و دانشگاه برقرار شود تا بتوانیم به سمت مهارت آموزی دانشجویان حرکت کنیم تا شرایط حضورشان بنده یکی از مشکلات بیکاری جوانان عدم توسعه بازار کار و عناوین شغلی جدید در کشور است یعنی نتوانستیم بخش خصوصی واقعی را شکل دهیم به عبارت دیگر ۸۰ درصد اقتصاد کشور دولتی است و بخش خصوصی سهم اندکی دارد.»

وی ادامه می دهد: «در اوایل دهه ۸۰ مقام معظم رهبری با اشراف به این موضوع ابلاغیه واگذاری را با عنوان اصل ۴۴ صادر کردند اما متأسفانه این برون سپاری به درستی صورت نگرفت و حضرت آقا هم به این موضوع انتقاد کردند. شاید سؤال ایجاد شود چرا برون سپاری در